

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.III.1.036/2016/8.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Márki Zoltán, a tanács elnöke
Dr. Somogyi Gábor, előadó bíró
Dr. Varga Zoltán, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2016. december 19.

Az ügy tárgya: rablás büntette

Terhelt: L. Z. I. rendű

Első fok: Pesti Központi Kerületi Bíróság, 10.B.IX.12.397/2015/29-I., ítélet, tárgyalás, 2015. december 4.

Másodfok: Fővárosi Törvényszék, 22.Bf.5805/2016/10., ítélet, nyilvános ülés, 2016. május 3.

Az indítvány előterjesztője: I. rendű terhelt

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A rablás büntette miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Pesti Központi Kerületi Bíróság 10.B.IX.12.397/2015/29-I. számú, illetőleg a Fővárosi Törvényszék 22.Bf.5805/2016/10. számú ítéletét I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

- [1] Az I. rendű terheltet a Pesti Központi Kerületi Bíróság a 10.B.IX.12.397/2015/29-I. számú ítéletével bűnösnek mondta ki 2 rendbeli rablás büntetésében [2012. évi C. törvény - a továbbiakban: Btk. - 365. § (1) bekezdés a) pont és (3) bekezdés c) pont]. Ezért - mint többszörös visszaesőt, halmazati büntetésül - 11 évi szabadságvesztésre és 8 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a szabadságvesztés végrehajtási fokozata fegyház, és abból a terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható.
- [2] Az I. rendű terhelt tekintetében kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Fővárosi Törvényszék a 22.Bf.5805/2016/10. számú határozatával az I. rendű terhelt cselekményeit társtettesként elkövetettnek minősítette, és a közügyektől eltiltás tartamát 10 évre súlyosította; egyebekben azonban az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [3] A jogerős ítéletben megállapított tényállás lényege a következő.

- [4] Az arcot takaró motoros védőmaszkot viselő I., II. és III. rendű terhelt 2015. április 23-án hajnali 3 óra körüli időben, értéktárgyak eltulajdonításának szándékával jelent meg a lakás bejáratánál. Az I. rendű terhelt az ajtót befeszítette; mindhárom terhelt a lakásba bement, és értékek után kezdtek kutatni. A nagy alapterületű lakásban P. J. egyetemi hallgató és a 70 éves T. J. Gy-né külön-külön, a szobájukban aludtak. Az I. és a II. rendű terhelt P. J. szobájába ment, aki azonban alvást színlelt, majd miután a két terhelt a másik szobába indult, a paplan alól telefonon értesítette a rendőrséget.
- [5] Eközben mindhárom terhelt bement T. J. Gy-né szobájába, és értékek után kutattak. A sértett a zajra felébredt, és azt látta, hogy az I. rendű terhelt a kissekreényben kutat, a II. és III. rendű terhelt pedig mögötte áll és nézi. A sértett ijedtében felkiáltott, a III. rendű terhelt erre odaugrott és visszalökte az ágyra azzal, hogy feküdjön le, maradjon az ágyon. Az I. rendű terhelt elemlámpájával végigpásztázta a sértettet, észrevette ékszereit és a fülbevalója felé kapott, a sértett azonban közölte, hogy inkább odaadja azokat, ne szakítsa le róla. A sértett ezt követően saját maga levette a fülbevalóját, a nyakában lévő két vékony aranyláncot és az ujjain lévő öt darab aranygyűrűt, valamint a bal kezén lévő Gucci karórát és átadta a terhelteknek. Ezt követően a III. rendű terhelt a komódon lévő Samsung Galaxy Core telefont szét akarta szedni, hogy a sértett ne hívhasson segítséget, majd miután ez nem sikerült neki, több alkalommal a komódhoz csapta azt, aminek következtében az tönkrement.
- [6] A terheltek többször rákiáltottak a sértettre, hol a pénz, és tovább kutattak, majd kérdőre vonták, hol a táskája. A sértett erre azt válaszolta, hogy a fürdőszoba melletti szobában, ezért az I. és a II. rendű terhelt elhagyta a szobát azért, hogy a táskát megkeresse. Ezt követően a sértettet a III. rendű terhelt felügyelte, ezáltal biztosította társai további cselekményét. Később rövid időre a III. rendű terhelt is távozott a szobából, és a sértett egyedül maradt. Ez alatt megpróbálta a vonalas telefonjáról értesíteni a rendőrséget, azonban nem járt sikerrel. Nemsokára a III. rendű terhelt visszatért és lámpájával rávilágított a sértettre.
- [7] Az I. és II. rendű terhelt P. J. sértett szobájába ment, és lámpájukkal rávilágítva kérdezték, hol van a pénze, ám miután a sértett azt válaszolta, hogy nincs pénze, fenyegetően tovább faggatták. Ekkor a sértett félelmében elmondta, hogy pénze a táskájában lévő pénztárcájában van, erre az I. rendű terhelt azt - a benne lévő 25.000 forint készpénzzel, közokiratokkal és bankkártyával együtt - magához vette, majd az íróasztal többi fiókját is átkutatta, de más értéket nem talált.
- [8] Miután a terheltek meghallották a P. J. hívására érkező rendőrautó szirénáját, kifelé indultak, de a II. rendű terhelt visszament P. J. LG típusú mobiltelefonjáért, és többször rátaposott, de miután nem tudta használhatatlanná tenni, a terheltek azt is magukhoz vették. Eközben az egyik terhelt többször rákiabált a sértettre, hogy maradjon, ahol van.
- [9] Ezt követően a terheltek futva kimenekültek a sértettek lakásából a társasház felsőbb szintjei felé, a rendőrök azonban a negyedik emeleti padlásfeljáró előtt összekuporodva megtalálták és elfogták őket. A rablással okozott kb. 200 ezer forint kár így teljes egészében megtérült, míg a rongálással okozott kb. 80 ezer forint kár azonban nem térült meg.

II.

- [10] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, mely szerint a terhére rótt cselekmény rablás büntetteként való minősítését sérelmezte, és ezért elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és cselekményének dolog elleni erőszakkal elkövetett lopás büntetteként való minősítését és a büntetés ennek megfelelő enyhítését kérte.
- [11] Indokai szerint a bíróság számos jogi hibát valósított meg, téves következtetéseket vont le. A másodfokú bíróság a csoportosan elkövetett rablást társtettesire minősítette át, azonban a büntetését annak ellenére nem enyhítette, hogy ennek büntetési tétele enyhébb. Téves a bűncselekmény eseménysorának leírása, és annak megjelölése is, hogy ki mit csinált. A másodfokú bíróság arra

hivatkozott, miszerint az I. és a II. rendű terhelt akként valósította meg a P. J. sérelmére elkövetett cselekményt, hogy a III. rendű terhelt a másik sértettre vigyázott. Ezzel szemben a III. rendű terhelt - az I. rendű terhelt állítása szerint - ez idő alatt nem is a sértettel volt, hanem az előszobában tartózkodott.

- [12] Az indítvány szerint a T. J. Gy-né sértett sérelmére elkövetett cselekményt az I. rendű terhelt nem követte el, mert a III. rendű terhelt lökte őt az ágyra, és ő vette el a sértett ékszereit is. Az I. rendű terhelt ezt nem is észlelte, arról csak utólag, a rendőrségen szerzett tudomást; a sértett is elmondta, hogy az I. rendű terhelt nem vett el tőle semmit, kizárólag csak kutatót. Csak a másodfokú bíróság állapította meg - tévesen - azt, hogy nem a III. rendű, hanem az I. rendű terhelt vette el az ékszereket.
- [13] Következésképp az I. rendű terhelt álláspontja szerint - mivel sem szóban, sem tetteleg nem alkalmazott erőszakot a sértettekkel szemben - cselekménye rablás büntetnének nem minősülhet.

III.

- [14] A Legfőbb Ügyészség a BF.1063/2016/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt törvényben kizártnak tartotta, és elutasítására tett indítványt.
- [15] Álláspontja szerint az indítvány - a Be. 423. § (1) bekezdésében foglalt törvényi tilalom ellenére - kizárólag a bíróság által megállapított tényállást, és a „tények orvoslásán” keresztül cselekményének lopáskénti minősítését kéri. Így az indítvány azon hivatkozása, hogy a III. rendű terhelt nem a sértettre vigyázott, hanem az előszobában tartózkodott, nem vehető figyelembe. A megállapított tényállástól eltér az a hivatkozás is, miszerint a III. rendű terhelt lökte vissza T. J. Gy-nét az ágyra, és ő vette el az ékszereit, az I. rendű terhelt pedig ebből nem észlelt semmit.
- [16] Téves az indítvány azon állítása is, miszerint a másodfokú bíróság a terhelt cselekményét enyhébben minősítette volna; a másodfokú bíróság kizárólag a társtettesi elkövetést állapította meg.

IV.

- [17] A felülvizsgálati indítvány nem alapos.
- [18] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. § (1) bekezdés I. fordulata alapján tanácsulésen bírálta el.
- [19] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, ami a jogerős ítélettel szembeni jogi - és nem pedig ténybeli - kifogás lehetőségét biztosítja. E jogorvoslati mód kizárólag a Be. 416. § (1) bekezdés a)-g) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető. A felülvizsgálat során további megkerülhetetlen szabály, hogy a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítéletben megállapított tényállás az irányadó, ami az indítvánnyal nem támadható [Be. 423. § (1) bekezdés], továbbá a felülvizsgálat során bizonyításnak sincs helye [Be. 388. § (2) bekezdés első mondata, Be. 419. § (1) bekezdés].
- [20] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség és a minősítés kérdésének, avagy a büntetés kiszabásának a vitatására sem. A jogkövetkeztetések helyessége is kizárólag a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tények alapulvételével ítéltető meg.
- [21] Következésképp a cselekmény során az egyes terhelti cselekvőségek jogerős ítéleti megállapítása - így az, hogy a III. rendű terhelt a P. J. sérelmére elkövetett cselekmény során hol tartózkodott, T. J. Gy-néval szemben ki alkalmazott erőszakot, és ki vette el ékszereit - a felülvizsgálatban vitássá nem tehető. Az indítványt tehát annak alapulvételével kellett elbírálni, miszerint a P. J. sérelmére elkövetett cselekmény ideje alatt a III. rendű terhelt - a tényállásban írtak szerint - T. J. Gy-nét felügyelte, akit ezt megelőzően ugyan a jogerős ítéleti tényállás szerint is a III. rendű terhelt lökött

vissza az ágyra, de ékszereit már az I. rendű terhelt vette el, és - társaival együtt - ő is fenyegette pénzének átadása végett.

- [22] Az indítványban foglaltak közül ugyanakkor - a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjának jelen ügyre vonatkoztatható első és második fordulata alapján - valóban felülvizsgálati ok, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, vagy a büntetőjog más szabályának megsértése miatt a bíróság jogerős ítéletében törvénysértő büntetést szabott ki; az indítvány ezzel kapcsolatos hivatkozásai azonban - az irányadó tényállás alapulvételével - nem alaposak.
- [23] A hivatkozott felülvizsgálati ok - jelen ügyre vonatkoztathatóan - ugyanis akkor valósul meg, ha a terhelt cselekményének jogerős ítéleti minősítése törvénysértő, vagy más anyagi jogszabálysértés valósult meg, és a kiszabott büntetés törvénysértő, továbbá e két körülmény között oksági összefüggés áll fenn, azaz a büntetés törvénysértő volta a téves minősítés vagy más anyagi jogszabálysértés következménye.

A feltételek meglétét tehát ebben a sorrendben kell vizsgálni; az elsőként írt két feltétel legalább egyikének hiányában a továbbiak megléte közömbös, a második feltétel hiányában viszont a harmadik nem is értelmezhető.

- [24] Jelen esetben azonban a támadott határozatok anyagi jogszabálysértés nélkül minősítették a terhelt terhére rótt cselekményeket 2 rendbeli (csoportosan elkövetett) rablás büntettének. A rablás szóban lévő elkövetési alakzatát [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontja] az követi el, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el másától, hogy evégből valaki ellen erőszakot, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz. Ugyanakkor a Btk. 13. § (3) bekezdése szerint társtettesek azok, akik a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását egymás tevékenységéről tudva, közösen valósítják meg.
- [25] A társtettesi elkövetésnek tehát nem feltétele az, hogy valamennyi társtettes a saját magatartásával a bűncselekmény összes tényállási elemét kimerítse; társtettesi elkövetés valósul meg akkor is, ha a tettestársak (egymás tevékenységének ismeretében tanúsított) magatartása összességében meríti ki az adott bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek összességét. A rablás jelen ügyben a terheltek terhére rótt alakzata esetében tehát nem szükséges, hogy valamennyi terhelt erőszakot, illetve élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmazzon, valamint egyúttal az elvételben is részt vegyen; az I. rendű terhelt rablásért való társtettesi felelősségének megállapításához már az is elegendő lett volna, ha a T. J. Gy-né sérelmére elkövetett cselekmény során - a társai által alkalmazott erőszak, illetve minősített fenyegetés után vagy alatt, de arról tudva - csupán értékek után kutatott volna.
- [26] Az irányadó tényállás szerint azonban az I. rendű terhelt a III. rendű terhelt által e sértettel szemben alkalmazott erőszak során ugyanabban a szobában kutatott. Következésképp az erőszakot észlelte; attól azonban nemhogy nem határolódott el, hanem maga is csatlakozott a sértett fenyegetéséhez (ezzel maga is az erőszakkal egyenértékű tényállási elemet megvalósítva), majd közvetlenül a sértettől is vett el - újabb fenyegetéssel - értéktárgyakat. Ha az elkövető nem korlátozza a külvilág számára világosan és a másik elkövető számára kifejezetten saját magatartása hatókörét, akkor az egyidejű, azonos térben, egymás észrevehető, elérhető - ekként közvetlen - közelségében kifejtett elkövetői (tettesi és részesi) magatartások kölcsönösen szándékegységben vannak.
- [27] Ilyen külvilágbéli fizikai feltételek mellett ugyanis - önmagában az érzékszervek természetes működése általi (s ekként szubjektíve sem befolyásolható) felfogóképességéből adódóan - nincs ésszerű alapja és ennél fogva indoka annak a következtetésnek, hogy az elkövető magatartásának tudattartalma nem fogta át a másik elkövető magatartását. A tudomásszerzés nélküli észlelés eleve szűk körben lehetséges, jelen ügyben pedig az I. rendű terhelt - a III. rendű terhelt által alkalmazott erőszakot követően tanúsított - magatartásával éppen hogy azt igazolta, miszerint társa cselekvőségét észlelte, és ahhoz - elhatárolódás helyett - még kifejezetten csatlakozott is. A rablásért való társtettesi felelőssége tehát aggálytalanul megállapítható.
- [28] A P. J. sérelmére elkövetett cselekmény kapcsán az I. rendű terhelt nem is jelölt meg olyan

körülményt, aminek következtében az - álláspontja szerint - nem rablásnak minősülne. Kétségtelen, hogy az ágyban fekvő, fiatal női sértettel szemben a lakásába éjszaka, erőszakkal behatoló maszkos férfiak ellentmondást nem tűrő pénzkövetelése - amiben az I. rendű terhelt személy szerint is tevékenyen részt vett - önmagában is élet és testi épség elleni közvetlen fenyegetés. Ekként a cselekmény lopáskénti minősítése fel sem merülhet.

- [29] Az eljárás bíróságok e cselekmény kapcsán a csoportos elkövetés minősítő körülményét - ami a Btk. 459. § (1) bekezdés 3. pontja szerint legalább három személynek az elkövetésben való részvétele esetén valósul meg - ugyancsak helyesen rótták az I. rendű terhelt terhére; annak ellenére, hogy e sértettel szemben csupán az I. és a II. rendű terhelt valósított meg tényállási elemet, a harmadik elkövető jelenlétét a lakásban a sértett nem is észlelte. A 2/2000. BJE. büntető jogegységi határozat értelmében azonban csoportosan elkövetettnek minősül a bűncselekmény, ha három vagy több személy a bűncselekmény helyszínén vagy annak közelében tettesként (társtettesként), illetve - a tettes (társtettes) mellett - részesként; bűnsegédként vagy önállóan nem értékelhető bűnsegédi magatartást is kifejtő felbujtóként vesz részt a bűncselekmény elkövetésében. A csoportos elkövetés megállapítása szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a sértett vagy a sértettek az elkövetők bármelyikének jelenlétét vagy a bűncselekmény elkövetésében való részvételét észlelik-e. E körben tehát még az is közömbös, hogy a III. rendű terhelt a P. J. sérelmére elkövetett cselekmény ideje alatt a lakás melyik részében tartózkodott.
- [30] A jogerős ítéletben tehát az I. rendű terhelt cselekményeinek minősítése 2 rendbeli, a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a (3) bekezdés c) pontja szerint minősülő rablás büntettként mindenben megfelel az anyagi büntetőjog szabályainak, a bűncselekmények téves minősítésére nem került sor.
- [31] A terhelt azonban indítványában hivatkozott arra is, hogy a másodfokú bíróság enyhébben minősítette a cselekményét, és kifogásolta, hogy az első fokon kiszabott büntetését ennek ellenére nem enyhítette. Amennyiben a másodfokú ítéletben a terhelt javára olyan minősítés változtatásra került volna sor, aminek következtében az első fokon kiszabott büntetés meghaladta volna a megváltozott minősítés szerinti büntetési tétel felső határát, úgy a büntetésnek az irányadó büntetési tételkeret szerinti törvényes mértékhez igazodó enyhítésének elmaradása - a büntetőjog más szabályának megsértése folytán - ugyancsak kimerítené a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja szerinti felülvizsgálati okot.
- [32] E hivatkozás azonban téves; a másodfokú bíróság - az elsőfokú ítélethez képest - nem minősítette enyhébben, de még csak eltérően sem az I. rendű terhelt cselekményeit. Az elsőfokú bíróság az I. rendű terhelt cselekményeit 2 rendbeli, a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a (3) bekezdés c) pontja szerint minősülő rablás büntettként minősítette; ítélete rendelkező részében - a Be. 258. § (2) bekezdés d) pontjában írtaknak megfelelően - a bűncselekmény Btk. szerinti megnevezését (rablás büntette) tüntette fel, és a (3) bekezdés c) pontjának felhívásával utalt a megállapított minősítő körülményre (a csoportos elkövetésre). A másodfokú bíróság ezt nem változtatta meg, csupán e cselekménynek a Be. 258. § (2) bekezdés d) pont utolsó fordulata szerint az ítélet rendelkező részében ugyancsak kötelezően feltüntetendő, de az elsőfokú ítéletből hiányzó, a Btk. 12. §-a szerinti elkövetői alakzatának rögzítését pótolta.
- [33] A bűncselekmény minősítése alatt a cselekmény Btk. Különös Része szerinti minősítése - így az alapeset és annak enyhébben, vagy súlyosabban minősülő esete egyaránt - értendő. Nem része a minősítésnek a büntetés kiszabására nem a cselekmény tárgyi oldalán, hanem az elkövető személyén keresztül kapcsolódó megállapítás, rendelkezés. Következésképp a Btk. 12. §-a szerinti elkövetői alakzat meghatározása nem része a minősítésnek; az a büntetési tételt sem érinti.
- [34] Szó nincs tehát arról, hogy a másodfokú bíróság a jogerős ítéletben mellőzte volna a csoportos elkövetés megállapítását, és ehelyett „társtettesi elkövetésre tért át”. A bíróság jogerős ítéletében is 2 rendbeli, a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a (3) bekezdés c) pontja szerint minősülő - azaz csoportosan elkövetett - rablás büntettként minősítette az I. rendű terhelt cselekményeit, és

emellett tüntette fel, hogy azokat az I. rendű terhelt a Btk. 13. § (3) bekezdése szerinti társtettesként követte el. Ez azonban a büntetési tételt nem befolyásolta, következésképp a büntetés törvényességét fogalmilag nem érinthette.

- [35] Téves minősítés vagy más anyagi jogszabálysértés hiányában pedig a törvényes keretek között kiszabott büntetés mértéke önmagában felülvizsgálat tárgya nem lehet (BH 2012.239., BH 2005.337.III.).
- [36] Ekként a Kúria - miután nem észlelt más olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. § (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

V.

- [37] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. § (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. § (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2016. december 19.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Varga Zoltán s.k. bíró

Kiadmány hitelélül:

bírósági ügyintéző